

Οι πηγές για τον Απολλώνιο Τυανέα (Δήμητρα Γκουτζιομήτρου, ΜTh)

/ [Πεμπτουσία](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bit.ly/2imUiki>]

Ο Φιλόστρατος, καθώς οι πηγές για τον μυστικιστή από την Καππαδοκία ήταν ελάχιστες, και ο ίδιος ο Απολλώνιος σχεδόν άγνωστος στον ελληνορωμαϊκό κόσμο, θεωρητικά βασίστηκε αποκλειστικά στα Υπομνήματα που έγραψε ο μαθητής του Απολλωνίου Δάμις, και τα οποία απέκτησε η Ιουλία Δόμνα από κάποιον συγγενή του Δάμιδος και παρέδωσε στον ίδιο. Σύμφωνα όμως με την ιστορικό Dzielska Maria καθώς και με άλλους μελετητές, όπως ο Meyer E., ο Bowersock C. και ο Bowie E., ο Δάμις ήταν ένα πρόσωπο που εφηύρε ο Φιλόστρατος μαζί με την Ιουλία Δόμνα όπως και τα Υπομνήματά του, με σκοπό να παρουσιάσει τον Απολλώνιο, όπως ο ίδιος επιθυμούσε και όχι όπως υπήρξε στην πραγματικότητα. Για τον λόγο αυτό ο Φιλόστρατος τις υπόλοιπες πηγές που υπήρχαν τις απέρριπτε, τις επέκρινε ή τις ανέφερε ελάχιστα.

Οι πληροφορίες που αντλούνται από τον Δάμιδα αφορούν στα ταξίδια του Απολλωνίου, ενώ δεν αναφέρονται καθόλου στα παιδικά του χρόνια, και δημιουργήθηκαν για να δώσουν ένα ενδιαφέρον αφηγηματικό βάθος, χωρίς ωστόσο να ανταποκρίνονται στην ιστορική πραγματικότητα[27]. Αυτό φαίνεται και από τις ομοιότητες που υπάρχουν και με άλλα έργα του Φιλοστράτου καθώς και με τα απόκρυφα της Καινής Διαθήκης[28]. Κατά πάσα πιθανότητα ο «Δάμις» προήλθε από τον σοφιστή του 2ου αιώνα Φλάβιο Δαμιανό, του παιδαγωγού του Φιλοστράτου, αυλικού των Σεβήρων και προστάτη των σοφιστών, καθώς σε καμία άλλη ιστορική πηγή δεν αναφέρεται ο Δάμις ως βιογράφος του Απολλωνίου[29]. Σκιαγράφησε λοιπόν την προσωπικότητα του Απολλωνίου βάση των θρησκευτικών και πολιτικών τάσεων που επικρατούσαν στον οίκο των Σεβήρων.

Η ιστορικότητα του Απολλωνίου ως υπαρκτού προσώπου αποδεικνύεται μεταξύ άλλων αρχικά από τον σύγχρονό του Μοιραγένη, ο οποίος έγραψε σχετικά με τη μαγεία και τη φιλοσοφία του Τυανέα, στη συνέχεια από τον Μάξιμο από τις Αιγές, ο οποίος έγραψε για την παραμονή του στις Αιγές και την Κιλικία, όπως επίσης από τον Απουλήιο τον Λίβυο, τον Λουκιανό Σαμοσατέα και τον Ωριγένη, ο οποίος αντλεί πληροφορίες από τον Μοιραγένη[30]. Από τους Ρωμαίους ιστορικούς πρώτος ο Δίων ο Κάσσιος αναφέρεται στον Απολλώνιο, από τον οποίο εξάγεται και το συμπέρασμα ότι ο Απολλώνιος γεννήθηκε περίπου το έτος 40 (επί του Δομιτιανού ανθήσαντα)[31]. Η χρονολογία αυτή βρίσκει σύμφωνο και τον ιστορικό από την Αντιόχεια Ιωάννη Μαλάλα και τον μοναχό από το Βυζάντιο Γρηγόριο

Κεδρηνό. Ο άγιος Ιερώνυμος, από την άλλη πλευρά, υποστηρίζει ότι ήταν σύγχρονος του Ευφράτη, το τέλος του οποίου χρονολογείται το έτος 121 ή το 119 σύμφωνα με την άποψη του Δίωνα Κάσσιου[32].

Ο Φιλόστρατος στην προσπάθειά του να παρουσιάσει τον Απολλώνιο ως εξέχον και δημοφιλές πρόσωπο, αναφέρει ότι έχει ταξιδέψει σε πάρα πολλές πόλεις, διαφορετικών μάλιστα ηπειρών[33]. Στην πραγματικότητα όμως ταξίδεψε ελάχιστα και δεν πήγε ποτέ στη Ρώμη, καθώς οι σύγχρονοί του Ρωμαίοι συγγραφείς δεν γνώριζαν τίποτα για εκείνον[34]. Στο τέλος του 4ου αιώνα ο παγανιστής συγκλητικός Βίριος Νικόμαχος Φλαβιανός, στην προσπάθειά του να διατηρηθεί το πνεύμα και η θρησκεία του παρελθόντος, μετέφρασε στα λατινικά το έργο του Φιλοστράτου[35]. Μέχρι τότε θεωρούνταν ένας ασήμαντος μάγος της Ανατολής, χωρίς αξιομνημόνευτη φιλοσοφία, που τον είχαν απορρίψει ο Ευφράτης και κάποιοι Επικούρειοι[36]. Ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος αναφέρει ότι ο Απολλώνιος υπήρξε γνωστός «εν μικρώ μέρει της οικουμένης»[37]. Ανάμεσα στους πολυθεϊστές υποστηρικτές του Απολλωνίου υπήρξε και ένας χριστιανός αυτή τη φορά, ο Σιδώνιος Απολλινάριος, ο οποίος τον 5ο αιώνα μετέφρασε επίσης στα λατινικά τη βιογραφία του[38].

Η περιορισμένη δράση του εξάγεται επίσης από το γεγονός ότι, οι πληροφορίες σχετικά με τη λατρεία του έχουν αφετηρία τα Τύανα και τις Αιγές και πολύ αργότερα χάρη στη διάδοση του θρύλου του φθάνουν μέχρι την Αντιόχεια και την Έφεσο[39].

(συνεχίζεται)

- [27] DZIELSKA, M., ό., π., σελ.31
- [28] ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, Α., Απολλώνιος ο Τυανεύς, Θεσσαλονίκη 1966, σελ.16
- [29] DZIELSKA, M., ό., π., σελ.32
- [30] ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, Α., ό., π., σελ.18
- [31] DZIELSKA, M., ό., π., σελ.36
- [32] DZIELSKA, M., ό., π., σελ.40
- [33] DZIELSKA, M., ό., π., σελ.86
- [34] DZIELSKA, M., ό., π., σελ.85
- [35] DZIELSKA, M., ό., π., σελ.155
- [36] DZIELSKA, M., ό., π., σελ.85
- [37] DZIELSKA, M., ό., π., σελ.86
- [38] DZIELSKA, M., ό., π., σελ.182
- [39] DZIELSKA, M., ό., π., σελ.85